

Çevrimiçi Sohbet ve Sanal İlişkiler

Ders Planı 1

Başlık	Çevrimiçi sohbet ve sanal ilişkiler
Yaş Grubu	12-14 yaş
Süre	45-50 dakika
Öğrenme Amacı	Öğrencilerin çevrimiçi tehditleri fark etmelerine, bu tehditleri duygusal, sosyal ve bilişsel risklerle ilişkilendirmelerine ve dijital ortamlarda iyi oluşlarını korumak için koruyucu stratejiler uygulamalarına yardımcı olarak çevrimiçi güvenlik anlayışlarını geliştirmek.
Öğrenme Kazanımları	• Sohbet ve sanal iletişimle ilgili çevrimiçi tehlikeleri (ör. duygusal manipülasyon) tanımlar • Kendisini bilişsel, sosyal ve duygusal olarak nasıl koruyacağını açıklar. • Güvenli ve duygusal açıdan dengeli çevrimiçi davranış konusunda farkındalık gösterir.
Gerekli Araç/Gereçler	• kurşun kalem • A4 boş kâğıt • Gizli kimlik kartları (öğretmen tarafından hazırlanır) • Öğretmen tarafından hazırlanan PowerPoint sunumu (öğrenme amaçları, kazanımlar, ders sırasındaki yönergeler vb.) • Bilgisayar ve projeksiyon • İnternet erişimi • Siber Güvenlik ABC Kuralları (slaytta veya çıktı hâlinde)
Ayrıntılı Yönergeler	Hazırlık (5 dakika) Öğretmen sorar: a) “Doğrudan tanımadığın biri (ör. arkadaşının arkadaşı) sana çevrimiçi mesaj attıysa el kaldır.” b) “Bu kişiyle neden sohbet etmek istedin?” c) “Ona güvenmeye karar vermede hangi ipuçları etkili oldu (ya da olmadı)?” Bu sorular, gerçek çevrimiçi deneyimleri görünür kılarak ve ön bilgileri

	harekete geçirerek dersin odağını belirler. Ders amaçlarını tanıtır ve bilişsel, sosyal ve duygusal risklerle ilişkilendirir: - Sürekli sohbet etmek odağını ve hafızanı nasıl etkiliyor? (Bilişsel) - İnsanlar çevrimiçi ortamda neden farklı davranıyor? (Sosyal) - Biri seni görmezden geldiğinde ya da arkadaşlıktan çıkardığında ne hissediyorsun? (Duygusal)
Ayrıntılı Yönergeler	Keşif / Sorgulama (10-15 dakika) Her öğrenciye bir <u>gizli kimlik kartı</u> verilir (öğretmen tarafından hazırlanır): - Sürekli çevrimiçi olan ve sık sık yalnızlık hissedenen kişi; - Kusursuz fotoğraflar paylaşan ama stresini gizleyen kişi; - Daha büyük görünmek için sahte profil kullanan kişi; - Popüler hissetmek için sohbeti kullanan kişi. Öğrenciler yalnızca karttaki açıklamalara dayanarak karakterin profilini/avatarını çizer. Çizimler sınıfta isimsiz olarak değiş tokuş edilir. Her öğrenci, eline geçen çizimdeki kişinin nasıl biri olduğunu tahmin eder: - Güvenilir görünüyor mu? - Onunla çevrimiçi sohbet eder miydin? Neden? - “Sence duygusal olarak nasıl biri?” Gizli kimlik kartlarının asıl sahipleri açıklanır. Sınıf şunları tartışır: - İzlenimleriniz ne kadar doğruydum? - Sizi ne şaşırttı? - İnsanları çevrimiçi ortamda ne sıklıkla yanlış değerlendiriyoruz? - Bu durum duygusal tepkileri, güveni ya da kararları nasıl etkiliyor? Çerçeveyle ilişkisi: - Bilişsel: Çevrimiçi ortamda eksik bilgiyi yorumlamanın sınırlarını gösterir - Sosyal: Kimliğin ve niyetin yanlış okunmasını ortaya koyar - Duygusal: Görüntünün güveni, kaygıyı ya da bağlanmayı nasıl etkilediğini açığa çıkarır Öğretmen tartışmayı, öğrencilerin çevrimiçi iletişimde ekranın diğer ucundaki kişinin gerçekten iddia ettiği kişi olup olmadığını anında doğrulamanın her zaman mümkün olmadığını anlamalarına yardımcı olacak şekilde yönlendirmelidir.

Ayrıntılı Yönergeler

Ana Etkinlik / Üretim (15-20 dakika)

Öğrenciler 4'er kişilik gruplar hâlinde Siber Güvenlik ABC kurallarından bir bölümünü okur (slaytla ya da çıktı olarak sunulur). Yeni bir A4 kâğıda üç sütunlu bir tablo hazırlarlar:

- zaten uyguladığım kurallar
- ... duydum ama uygulamıyorum
- ... benim için yeni olanlar

Tabloyu doldururken öğrencilerden şunları düşünmeleri istenir:

- Bu kural odağını ve dikkatini nasıl koruyor?
 - Duygularını nasıl koruyor?
 - Sohbetle yanlış anlaşılmalara önlemene nasıl yardımcı oluyor?
- Öğretmen gruplar arasında dolaşır ve yönlendirici sorularla destek olur:
- Hangi kural seni yanlış kişiye güvenmekten korurdu?
 - Biri sana beklenmedik mesajlar veya bağlantılar gönderdiğinde hangi kural işe yarar?
 - Hangi kural kendi deneyimlerinle örtüşüyor?
- Çerçeveyle ilişkisi:
- Bilişsel: Dikkat dağınıklığını veya aşırı yüklenmeyi azaltan alışkanlıkları fark ettirir
 - Sosyal: Güvenli etkileşimi ve bilinçli dijital sınırları destekler
 - Duygusal: Kaygıyı veya duygusal bağımlılığı azaltan kuralları öne çıkarır

Öğretmenin sunduğu Siber Güvenlik ABC Kuralları:

- Farklı ortamlar için farklı ve güçlü parolalar kullan.
- Parolalarını düzenli olarak güncelle ve başkalarıyla paylaşma.
- Kişisel bilgilerini açık etme, tanımadığın kişilerle paylaşma.
- Tanımadığın e-postaları, bağlantıları veya ekleri açma. Bir arkadaşın alışılmadık bir üslupla ve/veya metinle bağlantı ya da ek gönderdiyse, konunun ne olduğunu mutlaka teyit et.
- Tanımadığın kullanıcılardan gelen arkadaşlık isteklerini kabul etme.
- Kişisel veri gireceğin web sitesinin güvenli, şifreli bir bağlantıyla korunduğundan emin ol: adres https ile başlamalı.
- Bulunduğun web adresinin doğru adresle birebir aynı olduğundan emin ol (ör. google.com ile g00gle.com).
- Tanımadığın ya da yüzeysel tanıdığın kişilerle mahrem fotoğraf veya video paylaşma.
- Uçtan uca şifreleme kullanan iletişim kanallarını tercih et.
- Halka açık WiFi ağları yerine mobil veri kullanmak daha güvenlidir.
- Sosyal medya profil ayarlarını gözden geçir ve duvarındaki paylaşımların yalnızca arkadaş listesindeki kişilere görünür olduğundan emin ol. Facebook kullanıcıları Ayarlar -> Gizlilik bölümünden "Geçmiş gönderileri sınırla" seçeneğini kullanabilir. "Sınırla"ya basıldığında önceki tüm paylaşımlar yalnızca arkadaşlara görünür hâle gelir.

	• Ortak ya da halka açık cihazları kullanmamaya çalış. Mümkün değilse, girdiğin ve oturum açtığın tüm hesaplardan mutlaka çıkış yap. • Bilgisayarının ve mobil cihazının yazılımlarını güncel tut. • Telefonuna uygulamaları yalnızca resmî mağazalardan indir: Google Play Store, Apple App Store. • Bilgisayarına ve akıllı telefonuna antivirüs yazılımı kur. • Dosyalarını hem bilgisayarında hem telefonunda düzenli olarak yedekle. Ana sisteminden ayrı bulut hizmetleri veya diskler kullan; tercihen çevrimdışı ya da farklı bir ağda olsun. • Mümkün olan her ortamda iki adımlı doğrulamayı mutlaka etkinleştir.
Ayrıntılı Yönergeler	Paylaşım ve Akran Geri Bildirimi (5-10 dakika) Her grup “benim için yeni” sütunundan kendilerini en çok şaşırtan bir kuralı seçer. Şunları sunarlar: - Kural ne anlama geliyor? - Bunu neden bilmiyorlardı? - Çevrimiçi sohbette duygusal veya sosyal riskleri önlemeye nasıl yardımcı olabilir? Akran yorumlarını teşvik edin: - Bu kuralın işe yarayacağı bir durum yaşayan oldu mu? - Bu kuralı bundan sonra uygulayabileceğini düşünüyor musun? Çerçeveyle ilişkisi: - Kuralların sosyal-duygusal iyi oluşu nasıl koruduğu üzerine düşünmeyi teşvik eder - Farklı dijital deneyimlere dair empatiyi ve içgörüyü geliştirir Yansıtma ve Kapanış (5-10 dakika) Her öğrenci bir yapışkan nota (post-it), çevrimiçi sohbet ve sanal ilişkiler konusunda kendi zayıf yönünü ve bundan sonra neye daha çok dikkat edeceğini yazarak düşüncelerini paylaşır. Öğretmen yapışkan notları üç kategoride ayırır: - Bilişsel: Çizim etkinliği (eksik bilgi), siber güvenlik kuralları (dikkat, dikkat dağınıklığı), dijital alışkanlıklar üzerine düşünme; - Sosyal: Avatarları yanlış değerlendirme, kimlik doğrulamaya ilişkin kurallar, deneyimlerin grupta paylaşılması; - Duygusal: Çizimler duygusal motivasyonları açığa çıkarır; yansıtma etkinliği duygu durumu farkındalığını, duygu düzenlemeyi ve sınır koymayı destekler.
DigRight Uygulamasıyla Bağlantı	Öğrenciler daha güvenli sohbet pratiklerini keşfetmek ve benzetimli çevrimiçi senaryolarda karar verme becerilerini sınamak için DigRight Uygulamasını kullanabilir.

Kapsayıcılık/Uyarlama İpuçları	- Dil veya sosyal ihtiyaçları desteklemek için öğrencileri gruplara stratejik biçimde dağıtın; - bilgiyi işlemede güçlük yaşayan öğrencileri desteklemek için her siber güvenlik kuralını görsellerle birlikte sunun.
Ölçme, Değerlendirme ve Yansıtma	Biçimlendirici değerlendirme, ders boyunca öğrencilerin tartışmalara ve grup etkinliklerine katılımı gözlemlenerek yapılacaktır. Akran değerlendirmesi, öğrenciler birbirlerinin fikirleri üzerine düşünürken grup paylaşımı sırasında gerçekleşir. Öz değerlendirme, dersin sonundaki yapışkan not etkinliği sırasında gerçekleşir. Öğretmen; öğrencilerin riskleri ne kadar iyi tanımlayabildiklerini, güvenlik kurallarını nasıl uyguladıklarını ve kendi çevrimiçi davranışlarıyla ne ölçüde ilişki kurabildiklerini değerlendirerek anlama düzeylerini ölçer.
Gözlem Araçları Gözlem Kontrol Listesi, öğretmenin katılımı, iş birliğini ve anlama düzeyini izlemesine yardımcı olur: - Tartışmaya etkin biçimde katılır - En az bir bilişsel, sosyal veya duygusal riski tanımlar - Zihin haritasını ve artı/eksi tablosunu eksiksiz oluşturur - Kendi dijital davranışları üzerine düşünür	
Öğrenciler İçin Yansıtma Soruları	Aşağıdaki öz değerlendirme formunu yanıtlayın.
Akran/Öz Değerlendirme Formları	Ad Soyad: _____ Tarih: _____ ✓ Sana uyanları işaretle: ☐ Grubumda etkin biçimde dinledim ☐ En az bir fikir veya deneyim paylaştım ☐ Çevrimiçi sohbet ve sanal ilişkilerle ilgili en az bir bilişsel, sosyal ve duygusal risk faktörü sayabiliyorum
Öğretmen Notları	Öğrencilerin içeriği kendi gerçek zorluklarıyla ilişkilendirdiğine dair işaretlere dikkat edin. Bu durumu hassasiyetle ele alın. Ek destek sunmaya ya da endişe verici durumları (ör. kaygı veya bağımlılık belirtileri) okul rehberlik servisine yönlendirmeye hazır olun. Olumlu dijital davranışları ve akran etkileşiminde empatiyi pekiştirin. Öğretmen, her grubun kendi çevrimiçi deneyiminden yola

ıkarak Siber Güvenlik ABC kurallarına öğrencilerle birlikte yeni bir kural eklemeyi düşünebilir.

Ders Planı 2

Başlık	Çevrimiçi Sohbet ile Gerçek-Yaşam Bağlarını Dengelemek
Yaş Grubu	12–14 yaş
Süre	45–50 dakika
Öğrenme Amacı	Öğrenciler çevrimiçi sohbet ve sanal ilişki bağımlılığının ne olduğunu kavrayacak, bunun bilişsel, sosyal ve duygusal etkilerini fark edecek ve sağlıklı dijital alışkanlıklar için stratejiler uygulayacaktır. Gerçek yaşamdan senaryoları çözümleyerek ve kendi ekran kullanımları üzerine düşünerek eleştirel düşünme, iş birliği ve öz düzenleme becerilerini geliştirecek; bilgilerini ortak bir dijital iyi oluş sözleşmesi oluşturmak ve gerekçelendirmek için kullanacaklardır.
Öğrenme Kazanımları	K1: Sağlıksız çevrimiçi sohbet davranışının en az üç işaretini tanımlar. K2: Sanal ilişkilere aşırı bağımlılığı önlemeye yönelik iki kişisel strateji açıklar. K3: Sınıfça bir “dijital iyi oluş sözleşmesi” tasarlar ve kurallarını gerekçelendirir.
Gerekli Araç/Gereçler	• Projeksiyon veya beyaz tahta • Basılı senaryo kartları • Yapışkan notlar ve kalemler • “Dijital İlişki Haritam” çalışma kâğıdı (veya A3 kâğıt) • Kronometre veya sınıf saati • İsteğe bağlı: Ders sonrası takip için DigRight uygulaması
Ayrıntılı Yönergeler	Hazırlık (5-10 dakika) Öğrencilere sorun: “Dün kaç mesaj gönderdiniz?” Şu aralıklar için el kaldırsınlar: • 0–20 • 21–50 • 51+

	Ardından sorun: “Neden bu kadar çok mesajlaşıyoruz?” Yanıtları tahtaya yazın: alışkanlık, eğlence, can sıkıntısı, bir şeyleri kaçırma korkusu (FOMO), dopamin etkisi vb. Şimdi şu kısa hikâyeyi yüksek sesle okuyun: “Saat gece 23.30. Tolga hâlâ grup sohbetinde yazışıyor. Yarın sınavı olduğunu biliyor ama seriyi bozmak istemiyor. Ertesi gün yorgun, ödevini unutmuş ve kaygılı. Bu durum tekrar tekrar yaşanıyor.” Sorun: • Tolga ne hissediyor? • Durmak neden zor? Toparlayın: “Bugün sohbetin ne zaman iyi geldiğini, ne zaman zarar verdiğini ve kontrolü nasıl elimizde tutabileceğimizi keşfedeceğiz.”
Ayrıntılı Yönergeler	Keşif / Sorgulama (5-10 dakika) Öğrenciler ikiye bölünerek çalışarak senaryo kartları alır (ör. “Yurt dışındaki oyun arkadaşlarıyla konuşmak için gece 2’ye kadar çevrimiçi kalıyor”, “Grup sohbetinde dakikalar içinde yanıt gelmediğinde kaygılanıyor.”, “Çevrimiçi konuşmalarını ailesinden veya arkadaşlarından gizlemek için mesajları siliyor.”). Şunları tartışır: Bu karakter neden böyle davranıyor olabilir? Bunun nedeni duygusal mı, uygulama tasarımıyla mı ilgili, yoksa çevresel mi? Her ikili gerekçelerini yapışkan notlara yazar ve tahtadaki üç başlığın altına yapıştırır: • Psikolojik etkenler (ör. yalnızlık) • Platform tasarımı (ör. seriler, bildirimler) • Çevresel etkenler (ör. ailenin sınır koymaması) Sınıf en yaygın nedenleri tartışır ve gerçek yaşam deneyimleriyle ilişkilendirir. Ana Etkinlik / Üretim (20-25 dakika) Öğrenciler 4’er kişilik gruplarla, kurgusal bir genç olan “Alp” için bir Dijital İlişki Haritası hazırlar. Şunları belirlerler:

	• Alp'in her gün kimlerle yazıştığı (arkadaşlar, influencer'lar, tanımadığı kişiler). • Her biriyle ne kadar zaman geçirdiği. • Her bağı destekleyici mi, nötr mü, riskli mi olduğu. • Sağlıklı dengeyi yeniden kurmak için üç gerçekçi kural. Haritalarını renk, etiket veya simgeler kullanarak A3 kâğıda ya da postere aktarırlar. Öğretmen gruplar arasında dolaşır ve şu tür sorularla yönlendirir: • “Hangi bağlar anlamlı?” • “Alp'in çevrimdışı ortamda kendini daha iyi hissetmesine ne yardımcı olurdu?” Bu etkinlik yapılandırmacı öğrenmeyi destekler: öğrenciler anlamı birlikte kurar, kuramı pratik seçimlere uygular ve öz yönelimli problem çözmeye katılır.
Ayrıntılı Yönergeler	Paylaşım ve Akran Geri Bildirimi (5-10 dakika) Her grup 90 saniyelik bir galeri turunda haritasını sunar. Akranlar iki yapışkan notla geri bildirim verir: • Parlayan yön: “Beğendiğimiz bir şey...” • Gelişime açık yön: “Düşünülebilecek bir şey...” Geri bildirim kalıpları: • “Haritanız açıkça şunu gösteriyor...” • “Şunu da eklemeyi düşündünüz mü...” Saygılı bir dil ve gerekçeye dayalı yorumlar kullanmalarını teşvik edin. Yansıtma ve Kapanış (5-10 dakika) Öğrenciler bir “3-2-1 Çıkış Kartı” doldurur: • Öğrendiğim 3 şey • Bu hafta deneyeceğim 2 strateji • Aklımda kalan 1 soru

	Öğretmen bunları biçimlendirici değerlendirme için toplar. İsteğe bağlı yansıtma sorusu: “Uymakta en çok zorlanacağın kural hangisi olur, neden?” Bu soru öğrencilerin olası zorlukları önceden düşünmelerini, üstbilişsel farkındalık geliştirmelerini ve engelleri nasıl aşabileceklerini tasarımlarını sağlar. Kısa bir yönlendirilmiş molayla bitirin: öğrenciler telefonlarını ters çevirir, gözlerini kapatır, derin bir nefes alır ve kendilerini iyi hissettiren çevrimdışı bir anı hayal eder. Şunu vurgulayın: “Dijital yaşamın ve iyi oluşun senin kontrolünde.”
DigRight Uygulamasıyla Bağlantı	Öğrenciler DigRight uygulamasının “Sosyal Medya ve Çevrimiçi Sohbet” modülünü derse hazırlık etkinliği olarak kullanabilir. Öğretmen uygulama bağlantısını okulun bilgi sistemi üzerinden ya da bir önceki derste paylaşabilir.
Kapsayıcılık/Uyarlama İpuçları	• Dil desteğine ihtiyaç duyan ve özel eğitim ihtiyacı olan öğrenciler için büyük puntolu veya sesli kayıtlı kartlar kullanın • Kendine güveni düşük öğrencileri iletişimi güçlü öğrencilerle eşleştirin • Hem basılı hem dijital çalışma kâğıdı sağlayın • Dikkat desteği için kronometre kullanın • Gerektiğinde sözcük yerine görsel veya emoji kullanımına izin verin • Tartışmalara kültürel açıdan çeşitli örnekler dâhil edin
Ölçme, Değerlendirme ve Yansıtma	Öğretmen grup çalışmasını gözlemler; katılımı ve fikirlerin gelişimini not eder. Galeri turundan gelen akran geri bildirimi. Çıkış kartları bireysel anlama düzeyini ve davranış değiştirme niyetini gösterir. Kavram yanılgıları sonraki derslerde ele alınmak üzere not edilir.
Gözlem Araçları	
Gözlem Kontrol Listesi:	
• Öğrenciler etkin biçimde katılır ve dinler • Grup konuşmalarında eleştirel akıl yürütme görülür	

- Öğrenciler sağlıklı ve riskli çevrimiçi alışkanlıkları ayırt eder

Galeri Turu Biçimlendirici Dereceli Puanlama Anahtarı:

- Haritanın açık biçimde açıklanması
- İlişkilerin özenli biçimde sınıflandırılması
- Gerçekçi ve öğrenciye uygun kurallar
- İş birliği ve yaratıcılık

Çıkış Kartı Dereceli Puanlama Anahtarı (puan vermeniz gerekiyorsa ve daha öğrenmeyi destekleyici bir değerlendirme yapamıyorsanız en fazla 5 puan):

- 3 doğru öğrenme çıktısı (2 puan)
- 2 uygulanabilir strateji (2 puan)
- 1 düşündürücü soru (1 puan)

Öğrenciler İçin Yansıtma Soruları

- Çevrimiçi ilişkilerle ilgili seni ne şaşırttı?
- Değiştirmesi en zor olan ne olacak ve bu konuda sana nasıl yardımcı olabiliriz?
- Çevrimiçi ve çevrimdışı dengeni kim destekliyor?

Akran/Öz Değerlendirme Formları

Ölçüt	Evet	Kısm en	Hayır	Yorum
Haritamız riskli ve destekleyici bağları gösteriyor				
Gerçekçi kurallar önerdik				
Etkinliğe katkı sağladım				
Herkes etkinliğe katkı sağladı				

Öğretmen Notları

Yüksek ekran süresini önemsizleştiren ya da çevrimiçi baskıyı konuşurken rahatsızlık belirtisi gösteren öğrencilere dikkat edin. Yargılamadan, nazıkçe yönlendirin. Ders sırasında telefonunuza bakmayarak sağlıklı sınırlara kendiniz örnek olun. Duygusal sorunlar ortaya çıkarsa yönlendirebileceğiniz bilgileri hazır bulundurun. Gerekirse okul rehber öğretmeniyle görüşmeyi teşvik edin.

Ders Planı 3

Başlık	Çevrimiçi sohbet ve sanal ilişkiler
Yaş Grubu	14-16 yaş
Süre	45-50 dakika
Öğrenme Amacı	Öğrenciler çevrimiçi sohbetin ve sanal ilişkilerin bilişsel, sosyal ve duygusal etkilerini keşfedecek, sağlıksız dijital kullanımın uyarı işaretlerini tanıyacak ve daha güvenli, dengeli ve duygusal açıdan sağlıklı çevrimiçi iletişim için stratejiler geliştirecektir.
Öğrenme Kazanımları	• Çevrimiçi sohbetin ve sanal ilişkilerin olumlu ve olumsuz yönlerini (bilişsel, sosyal, duygusal) çözümler. • Kendi dijital alışkanlıkları üzerine düşünür ve daha sağlıklı çevrimiçi etkileşim için kişisel bir eylem maddesi belirler.
Gerekli Araç/Gereçler	• Kurşun kalem • Boş A4 kâğıt • Öz değerlendirme formu (A8 boyutunda) • Öğretmen tarafından hazırlanan PowerPoint sunumu (öğrenme amaçları, kazanımlar, ders sırasındaki yönergeler vb.) • Bilgisayar ve projeksiyon • İnternet erişimi
Ayrıntılı Yönergeler	Hazırlık (10 dakika) Derse konuyla ilgili bir videoyla başlayın: “Ekranın arkasındaki kim?”. Örneğin: “Who You’re Talking to Online?” / “Çevrimiçi Konuştuğun Kişi Kim?” (Common Sense Education, 2019) https://www.youtube.com/watch?v=Dil8Lj0_TGQ Öğrenciler A4 kâğıda bir zihin haritası oluşturur ve videonun bilişsel, sosyal ve duygusal yönlerini yansıtan anahtar sözcükleri yerleştirir. Öğretmen ders amaçlarını tanıtır ve bunları kuramsal çerçevenin temel fikirleriyle doğrudan ilişkilendirir; ör. “Bazı insanlar mesajlarına yanıt gelmediğinde neden kaygılanır?”

	Keşif / Sorgulama (10 dakika) Öğrenciler dörderli gruplar oluşturur ve şunları tartışır: • Videodan ve zihin haritalarından hangi noktaları başkaları gözden kaçırmış olabilir. • Kuramsal çerçevede geçen bağımlılık uyarı işaretlerini veya sosyal geri çekilme belirtilerini fark edebiliyorlar mı? • Bu kişiye ne tavsiye ederdiniz? • Bu davranışın olası sonuçları neler olabilir? Öğrenciler grup katkılarına göre zihin haritalarını günceller.
Ayrıntılı Yönergeler	Ana Etkinlik / Üretim (15 dakika) Öğrenciler fikirlerini doğrulamak ya da düzeltmek için videoyu yeniden izler. A4 kâğıdın arka yüzüne üç sütunlu bir “Çevrimiçi Sohbetin Artıları ve Eksileri” tablosu hazırlarlar: - Bilişsel (odak, öğrenme) - Sosyal (ilişkiler, iletişim) - Duygusal (duygu durumu, öz değer) Öğrenciler her maddeyi gerçek yaşamdan örneklerle ya da uyarı işaretleriyle ilişkilendirmelidir (ör. uyku kaybı, gizlilik, sürekli meşguliyet). Paylaşım ve Akran Geri Bildirimi (5-10 dakika) Her grup en çok şaşırdığı içgörüyü paylaşır. Tartışma şu soru çerçevesinde yürütülür: “Hangi çevrimiçi davranışlar duygusal veya sosyal risklere yol açabilir; bunları nasıl fark edip önleyebiliriz?”. “Bu fikri güçlendirecek hangi önleyici strateji olabilir?” Öğrencileri fikirleri saygılı biçimde sorgulamaya ve birbirlerinin gözlemleri üzerine düşünmeye teşvik edin. Yansıtma ve Kapanış (5-10 dakika) Her öğrenci öğrendiklerinden yola çıkarak kişisel bir zayıf yönünü ya da endişesini bir yapışkan nota yazar; ör. “Yatmadan önce telefon kullanıyorum, bu yüzden uykuya dalmakta zorlanıyorum.” Her öğrenci notunu sözlü olarak sunar; neyi, neden değiştireceğini anlatır (öz düzenleme stratejisi). Öğretmen konunun kuramsal çerçevesine dayanarak temel noktaları özetler.

DigRight Uygulamasıyla Bağlantı	Öğrenciler evde DigRight Uygulamasını şunlar için kullanabilir: - Güvenli ve güvensiz sohbet seçimlerini benzetim yoluyla denemek; - Önleme stratejilerini uygulamaya çalışmak; - Öz düzenleme ve duygusal tepkiler üzerine düşünmek.
Kapsayıcılık/Uyarlama İpuçları	• Dil veya sosyal ihtiyaçları desteklemek için öğrencileri gruplara stratejik biçimde dağıtın; • Bilgiyi işlemede güçlük yaşayan öğrencileri desteklemek için her siber güvenlik kuralını görsellerle birlikte sunun.
Ölçme, Değerlendirme ve Yansıtma	Biçimlendirici değerlendirme, ders boyunca öğrencilerin tartışmalara ve grup etkinliklerine katılımı gözlemlenerek yapılacaktır. Akran değerlendirmesi, öğrenciler birbirlerinin fikirleri üzerine düşünürken grup paylaşımı sırasında gerçekleşir. Öz değerlendirme, dersin sonundaki yapışkan not etkinliği sırasında yapılır. Öğretmen; öğrencilerin riskleri ne kadar iyi tanımlayabildiklerini, güvenlik kurallarını nasıl uyguladıklarını ve kendi çevrimiçi davranışlarıyla ne ölçüde ilişki kurabildiklerini değerlendirerek anlama düzeylerini ölçer.
Gözlem Araçları	
Gözlem Kontrol Listesi, öğretmenin katılımı, iş birliğini ve anlama düzeyini izlemesine yardımcı olur: • Tartışmaya etkin biçimde katılır • En az bir bilişsel, sosyal veya duygusal risk tanımlar • Zihin haritasını ve artı/eksi tablosunu eksiksiz oluşturur • Kendi dijital davranışları üzerine düşünür	
Öğrenciler İçin Yansıtma Soruları	Aşağıdaki öz değerlendirme formunu yanıtlayın
Akran/Öz Değerlendirme Formları	Ad Soyad: _____ Tarih: _____ ✓ Sana uyanları işaretle: ☐ Grubumda etkin biçimde dinledim ☐ En az bir fikir veya deneyim paylaştım ☐ Çevrimiçi sohbet ve sanal ilişkilerle ilgili en az bir bilişsel, sosyal ve duygusal risk faktörü sayabiliyorum.

Öğretmen Notları

Öğrencilerin içeriği kendi gerçek zorluklarıyla ilişkilendirdiğine dair işaretlere dikkat edin. Bu durumu hassasiyetle ele alın. Ek destek sunmaya ya da endişe verici durumları (ör. kaygı veya bağımlılık belirtileri) okul rehberlik servisine yönlendirmeye hazır olun. Olumlu dijital davranışları ve akran etkileşiminde empatiyi pekiştirin.

Ders Planı 4

Başlık	Çevrimiçi Sohbet: Riskler ve Sanal Bağlantılar
Yaş Grubu	14-16 yaş
Süre	45-50 dakika
Öğrenme Amacı	Öğrenciler, yüz yüze hiç tanışmadıkları kişilerle yazışmanın hem çekici hem riskli olabileceğini keşfedecektir. Çevrimiçi konuşmalardaki tehlike işaretlerini tanımayı öğrenecek, dijital arkadaşlıklara yönelen kişilere karşı empati geliştirecek ve Discord, Roblox ya da Fortnite gibi platformlarda güvenli alışkanlıklar uygulayacaklardır.
Öğrenme Kazanımları	• Anonim ya da yalnızca sanal ortamda süren ilişkilerle ilgili tehlikeleri fark eder • Güvenli ve güvensiz çevrimiçi iletişim davranışlarını ayırt eder • Daha güvenli dijital iletişim için stratejiler uygular
Gerekli Araç/Gereçler	• Kurşun kalem veya tükenmez kalem • A4 kâğıt • Basılı güvenlik kontrol listesi (A8 boyutunda) • Temel noktalar için PowerPoint veya görseller • Bilgisayar ve projeksiyon • İnternet erişimi (video için)
Ayrıntılı Yönergeler	Hazırlık (5-10 dakika) Öğrencilere sorun: “Gerçek hayatta tanımadığın biriyle hiç yazıştın mı? Hangi uygulama ya da platformlarda?” Roblox, Fortnite sesli sohbet, Discord, Instagram DM ve diğer oyun sunucuları gibi bilinen araçlardan söz edin. Ardından “Teen Voices: Who You’re Talking to Online” (Common Sense Education) videosunu izletin. Videoya erişilemiyorsa şu anahtar sözcüklerle benzer eğitim videoları arayabilirsiniz: online friendship safety for teens; chatting safely online middle school; digital citizenship online friends video; red flag feeling online safety; who are you talking to online teens; online strangers internet safety teens; Common Sense Education chatting safely online. Türkçe kaynak için “gençler için güvenli internet”, “çevrimiçi tanımadığın kişilerle sohbet”, “dijital vatandaşlık güvenli iletişim” gibi aramalar da kullanılabilir. Bu anahtar sözcükler; güvenli çevrimiçi iletişim, çevrimiçi arkadaşlıklar, tanımadığı kişilerle konuşma, gizlilik ve dijital

	konuşmalardaki uyarı işaretlerini fark etme konularında videolara ulaşmanıza yardımcı olacaktır. Sonrasında öğrenciler, tanımadığı biriyle yapılan tipik bir sohbetin nasıl başlayıp nasıl geliştiğine dair kısa bir zaman çizelgesi çizer ya da yazar. Kısa bir sınıf tartışması yapın: “Discord ya da Roblox’ta dostça başlayan bir sohbet zamanla nasıl riskli hâle gelebilir?” Amaçları paylaşın: Bugünkü derste bu sohbetlerin neden heyecan verici geldiğini, ne zaman sınırı aştığını ve çevrimiçi ortamda kendinizi nasıl koruyacağınızı inceleyeceğiz. Keşif / Sorgulama (5-10 dakika) Öğrenciler ikiye ya da üçerli gruplar oluşturur ve şu soruları tartışır: Tanımadığı kişiler güven kazanmak için ne tür şeyler söyler? Bazı insanlar hiç tanışmadıkları biriyle neden kişisel bilgilerini paylaşır? Hangi tehlike işaretleri şüphe uyandırmalıdır? Hediye teklifleri, hızla kurulan duygusal yakınlık ya da gizlilik isteği gibi manipülatif davranışları düşünmelerini teşvik edin. Her gruptan 3 uyarı işareti belirleyip yazmasını ve ardından paylaşmasını isteyin. Öğretmen bunları tahtaya yazar ve Snapchat ya da Discord gibi gerçek platformlarla ilişkilendirir.
Ayrıntılı Yönergeler	Ana Etkinlik / Üretim (20-25 dakika) A4 kâğıtları dağıtın. Öğrenciler sayfayı iki bölüme ayırır: SOL: “İnsanlar Neden Tanımadığı Kişilerle Yazışır?” (ör. Roblox’ta ortak ilgi alanları, Fortnite’ta takım arkadaşı arayışı, can sıkıntısı, yalnızlık) SAĞ: “Ne Ters Gidebilir?” (ör. sahte kimlik, duygusal manipülasyon, çocuğu istismara hazırlama (grooming), dolandırıcılık) Ardından, şu tür öz kontrol sorularını içeren A8 güvenlik kontrol listesini dağıtın: • Konuştuğum kişinin gerçekten kim olduğunu biliyor muyum? • Konuşmamızı gizli tutmamı ya da başkalarının görmemesini istedi mi? • Hemen yanıt vermediğimde rahatsız oluyor mu? • Konuşmayı başka bir platforma taşımaya mı çalışıyor? • Bana flörtöz, fazla kişisel ya da beni rahatsız eden mesajlar gönderdi mi? • Bana hediye, oyun içi para ya da özel erişim teklif etti mi? • Benden fotoğraf, video ya da kişisel bilgi istedi mi? • Benden büyük mü ya da gerçek kimliğini göstermekten kaçınıyor mu? • Onunla konuşurken tedirgin ya da baskı altında hissediyor muyum? • Konuştuğum kişinin gerçekten kim olduğunu biliyor muyum? • Konuşmamızı gizli tutmamı ya da başkalarının görmemesini istedi mi? Güvenlik İpuçları İçin İsteğe Bağlı Cümle Başlangıçları:

	• “Tanımadığım biri benden özelden konuşmamı isterse, ...” • “Çevrimiçi birine güvenmeden önce ...” • “Roblox veya Discord’da sohbet ederken daha güvende olmanın bir yolu ...” • “Bir konuşma tuhaf ya da zorlayıcı gelmeye başlarsa, ...” • “Kendimi şöyle koruyabilirim: ...” Öğrenciler kendilerini endişelendiren ya da tanıdık gelen bir maddeyi yuvarlak içine alır. Kâğıdın arkasına, oyun ya da sosyal medya uygulamalarında tanımadığı kişilerle yazışan küçük bir kuzenine, arkadaşına ya da kardeşine verecekleri kısa bir öğüt yazarlar. Paylaşım ve Akran Geri Bildirimi (5-10 dakika) Her gruptan, birinin tanımadığı biriyle neden yazışmaya başlayabileceğine dair bir neden ve kendilerini şaşırtan ya da endişelendiren bir risk paylaşmasını isteyin. Katkıları tahtada toplayın ve sınıfça tartışmayı teşvik edin. Sorun: “Çevrimiçi sohbetten keyif alıp aynı zamanda güvende kalabilir misiniz?” DM’leri kapatmak, takma ad kullanmak, şüpheli davranışı bildirmek ve güvendiği bir yetişkinle konuşmak gibi yöntemler önerin. Akranları fikir paylaştığında saygılı geri bildirim vermelerini teşvik edin.
Ayrıntılı Yönergeler	Yansıtma ve Kapanış (5-10 dakika) Öğrenciler bir yansıtma fişi doldurur: • Bugün öğrendiğim bir şey • Çevrimiçi ortamda uygulamak istediğim bir alışkanlık ya da kural • Yeni biriyle yazışırken dikkat edeceğim bir işaret Şu hatırlatmayla bitirin: çevrimiçi sohbet keyifli olabilir, ama hiçbir zaman kendinizi korkmuş, gizli saklı davranmak zorunda ya da kontrol altında hissettirmemelidir.
DigRight Uygulamasıyla Bağlantı	Öğrenciler DigRight uygulamasının “Sosyal Medya ve Çevrimiçi Sohbet” modülünü derse hazırlık etkinliği olarak kullanabilir. Öğretmen uygulama bağlantısını okulun bilgi sistemi üzerinden ya da bir önceki derste paylaşabilir.
Kapsayıcılık/Uyarlama İpuçları	Öğrencilerin yanıtlarını yazarak mı çizerek mi vereceklerini seçmelerine izin verin. Güvenlik ipuçları için cümle başlangıçları sunun. Tehlike işaretlerini açıklamak için görsel kartlar kullanın. Zorlayıcı deneyimler yaşamış ve paylaşmak istemeyen öğrenciler için katılmama seçeneği sunun. Çevrimiçi sohbetteki tehlike işaretlerine örnekler:

	• Konuşmayı arkadaşlarından veya aileden gizli tutmanı istemesi • Hızla platform dışı özel bir sohbete geçmek istemesi (ör. WhatsApp, Telegram) • Yeterince hızlı yanıt vermediğinde sinirlenmesi veya rahatsız olması • Flörtöz, aşırı kişisel ya da uygunsuz mesajlar göndermesi • Senden fotoğraf, video, gerçek adını, konumunu veya iletişim bilgilerini istemesi • İlgi ya da karşılık beklentisiyle sanal hediyeler (oyun içi kostüm, jeton vb.) teklif etmesi • Yüzünü göstermeyi ya da gerçekte kim olduğunu söylemeyi reddetmesi • Sende suçluluk, kaygı veya rahatsızlık uyandıran şeyler söylemesi Bu tehlike işaretleri, öğrencilerin istismara hazırlama (grooming) taktiklerini ya da manipülatif davranışları tanımalarına ve duygusal ile dijital güvenliklerini korumasına yardımcı olur.
Ölçme, Değerlendirme ve Yansıtma	Katılımı izlemek ve öğrencilerin riski fark etme becerisini not etmek için öğretmen gözlemini kullanın. İki sütunlu çizelgelerini ve kontrol listesi yanıtlarını toplayın. Kişisel yansıtma izlerini, tehlike işaretlerinin doğru biçimde belirlenmesini ve gerçekçi, güvenli çevrimiçi stratejiler önerebilme becerisini arayın.

Gözlem Araçları

Gözlem Kontrol Listesi:

- Çevrimiçi sohbetle ilgili kişisel düşüncelerini veya deneyimini paylaşır
- Uyarı işaretlerini veya riskli davranışı fark eder
- Akran katkıları veya önerileri üzerine düşünür
- Gerçekçi bir güvenlik stratejisi önerir
- Bir çevrimiçi konuşmanın duygusal olarak yıpratıcı hâle geldiği anı fark eder
- Dijital dengeyi korumak veya kompulsif kullanımı önlemek için kişisel bir strateji açıklar

Güvenlik Kontrol Listesi (A8 boyutunda):

Ad Soyad: _____

Tarih: _____

Sana uyanların tümünü işaretle:

- Discord veya Roblox'ta bilgilerimi nasıl koruyacağımı biliyorum
- Tanımadığım biri benden özelden konuşmamı istedi

- Çevrimiçi ortamda gizlilik ayarlarını ya da sessize alma/engelleme seçeneklerini kullanıyorum
- Tehlike işaretleri konusunda daha bilinçli olmak istiyorum
- Tanımadığım kişilerle yazışmayı riskli kılan bir şeyi açıklayabilirim
- Yazışmanın duygusal olarak yorucu hâle geldiği anı fark ediyorum
- Çevrimiçi ortamda kontrolü elimde tutmak için bir fikrim var

**Öğrenciler için
Yansıtma Soruları**

İnsanlar neden çevrimiçi ortamda tanımadıkları kişilere açılır? Bir sohbette baskı altında hisseden bir arkadaşına ne söyledim? Çevrimiçi ortamda kontrolü daha çok elimde hissetmek için bugün atabileceğim bir adım nedir?

**Akran/Öz
Değerlendirme Formları**

Gözlem Kontrol Listesi bölümüne bakınız

Öğretmen Notları

Örnekleri güncel tutmak için yaygın platformları (Roblox, Discord, Fortnite) kullanın. Manipülasyon, istismara hazırlama (grooming) veya baskı konuşulurken sakın ve yargılayıcı olmayan bir tutum sergileyin. Özel olarak konuşmak isteyen ya da kaygı duyan öğrenciler için ulaşılabilir olun. Güvenliği utandırmadan vurgulayın.

Ders Planı 5

Başlık	Dijital Bağımlılık: Çevrimiçi Sohbet ve Sanal İlişkiler - Tasarımla Bağımlı Kılmak
Yaş Grubu	16-18 yaş
Süre	45-50 dakika
Öğrenme Amacı	Öğrenciler kompulsif çevrimiçi sohbetin ve sanal ilişkilerin ardındaki riskleri ve psikolojik örüntüleri eleştirel biçimde inceleyecektir. Bildirimler, okundu bilgisi ve yazıyor göstergesi gibi arayüz tasarımı öğelerinin kompulsif kullanımı ve bağımlılık yapıcı davranışları nasıl bilinçli olarak tetiklediğini çözümleyeceklerdir. Öğrenciler kendi dijital alışkanlıkları üzerine düşünecek ve daha sağlıklı iletişim sınırları geliştirecektir.
Öğrenme Kazanımları	• Sanal iletişimde dijital bağımlılığın psikolojik ve duygusal belirtilerini fark eder • Yalnızca çevrimiçi süren ilişkilerin risklerini ve yararlarını fark eder • Platform özelliklerinin kompulsif davranışa nasıl katkıda bulunduğunu kavrar ve daha sağlıklı çevrimiçi etkileşim stratejilerini keşfeder
Gerekli Araç/Gereçler	• Kurşun kalem/tükenmez kalem • Boş A4 kâğıt • Öz değerlendirme kontrol listesi (A8 boyutunda) • PowerPoint sunumu (ders görselleri ve yönlendirici sorular) • Bilgisayar ve projeksiyon • İnternet erişimi
Ayrıntılı Yönergeler	Hazırlık (5-10 dakika) Öğrencilere her gün ne kadar süre mesajlaştıklarını veya sohbet ettiklerini sorun. Mümkünse ekran süresi verilerini kontrol etmelerini isteyin. “Teen Voices: Who You’re Talking to Online” (Common Sense Education) adlı kısa videoyu izletin. Öğrenciler çevrimiçi sohbet ve bunun duygusal etkileriyle ilgili sözcüklerden/ifadelerden kişisel bir zihin haritası oluşturur. İkna edici arayüz tasarımı kavramını tanıttı: okundu bilgisi, yazıyor noktaları, bildirimler ve mesaj serilerinin kullanıcıları nasıl çevrimiçi tuttuğunu açıklayın. Ders amaçlarını paylaşın ve hedefleri öğrencilerle birlikte belirleyin.

	İkna Edici Arayüz Tasarımı Nedir? İkna edici arayüz tasarımı, uygulamaların sizi kullanmaya devam ettirmek için bilinçli olarak nasıl kurgulandığını anlatır. Bu özellikler rastgele değildir; dikkatinizi çekmek ve daha uzun süre çevrimiçi kalmanızı sağlamak için özenle tasarlanmıştır. Mesajlaşma Uygulamalarında Yaygın Örnekler: • Yazıyor göstergesi (zıplayan noktalar): beklemenizi ve dikkatinizi ekranda tutmanızı sağlar • Okundu bilgisi: hızlı yanıt verme baskısı yaratır ya da karşı taraf yanıt vermediğinde kaygılandırır • Bildirimler: önemli olmasa bile telefonunuzu anında kontrol etmenizi tetikler • Mesaj serileri: uygulamayı her gün kullandığınız için sizi ödüllendirir, bırakmayı zorlaştırır Bu araçlar davranışınızı etkilemek için duygusal ve psikolojik tetikleyicileri (merak, bir şeyleri kaçırmak korkusu ya da onaylanma ihtiyacı gibi) kullanır — çoğu zaman siz fark etmeden. Ayrıca bakınız: The Magic of Persuasive Design (İkna Edici Tasarımın Büyüsü) Videoya erişilemiyorsa şu anahtar sözcüklerle benzer eğitim videoları arayabilirsiniz: persuasive design; persuasive technology; The Magic of Persuasive Design; how apps keep users engaged; attention economy; technology designed to capture attention; social media persuasive design; app design tricks; infinite scroll; notifications and user behaviour; addictive app design; dark patterns in apps; ethical technology design. Türkçe kaynak için “ikna edici tasarım”, “dikkat ekonomisi”, “karanlık arayüz kalıpları”, “sonsuz kaydırma” gibi aramalar da kullanılabilir. Bu anahtar sözcükler; uygulamaların, oyunların, web sitelerinin ve sosyal medya platformlarının dikkati yakalamak, davranışı etkilemek, tekrar tekrar kullanımı teşvik etmek ve kullanıcıyı ekranda tutmak için nasıl bilinçli olarak tasarlandığına dair videolara ulaşmanıza yardımcı olacaktır. “Öğrenci öznelliğini güçlendirmek için örnekleri öğrencilerle birlikte oluşturabilirsiniz: ‘Hangi uygulama özellikleri sizi ekrana bağlıyor?’ diye sorun ve ortak bir liste hazırlayın. Bu, yaşanmış deneyimleri değerli kılar.”
Ayrıntılı Yönergeler	Keşif / Sorgulama (5-10 dakika) Öğrenciler küçük gruplarda zihin haritalarını karşılaştırır. Sorun: “Mesajlaşma uygulamalarının hangi özellikleri kontrol etmeyi bırakmayı zorlaştırıyor?” ve “Bu özellikler hangi duyguları tetikliyor?” Uygulama tasarımı ile kaygı ya da bir şeyleri kaçırmak korkusu (FOMO) gibi duygusal tepkiler arasındaki bağı keşfetmelerini isteyin. Kendi alışkanlıklarındaki örüntüler üzerine düşünmeye

ve tartışmadan çıkan yeni içgörülerle zihin haritalarını güncellemeye teşvik edin.

Ana Etkinlik / Üretim (20-25 dakika)

Öğrenciler kâğıdı çevirerek iki sütunlu bir tablo hazırlar: “Çevrimiçi Sohbet Nasıl Yardımcı Oluyor, Nasıl Zarar Veriyor?” En az 5 artı ve 5 eksi yazmalıdırlar. Eksiler sütununda, doğrudan arayüz tasarımıyla ilişkili maddeleri işaretlemelidirler (ör. “Okundu bilgisi yüzünden baskı hissediyorum”).

Öğrencileri şu tür sosyal düzeyde örnekler eklemeye teşvik edin:

Artı: “Beni duygusal olarak anlayan insanlarla güçlü arkadaşlıklar kurdum.” ya da “Uzaktaki arkadaşlarımla veya ailemle bağımı korumamı sağlıyor.”

Eksi: “Bazen çevrimiçi tanıdıklarıma gerçek hayattaki arkadaşlarımdan daha yakın hissediyorum, bu da yüz yüze ilişkilerimi zorlaştırıyor.” ya da “Sürekli yazışmayı gerçek duygusal yakınlıkla karıştırmak çok kolay.”

Ardından öğrenciler davranışlarını etkileyen bir uygulama özelliği hakkında kısa bir yansıtma metni yazar.

“Biri mesajımı okuyup yanıtlamadığında kaygılanıyorum” ya da “Bildirim gördüğüm anda telefonuma bakıyorum” gibi tasarımla ilgili maddeler içeren A8 öz değerlendirme kontrol listesini dağıtın. Öğrencilerden kendilerine en uygun maddeyi yıldızlamalarını ve daha sağlıklı bir alışkanlık için bir fikir yazmalarını isteyin.

Ayrıntılı Yönergeler	Paylaşım ve Akran Geri Bildirimi (5-10 dakika) Her grup kendisini en çok etkileyen şaşırtıcı bir bulguyu ya da tasarım özelliğini paylaşır. Tartışın: “Hangi tasarım öğeleri en bağımlılık yapıcı görünüyor?” ve “Daha sağlıklı bir uygulama tasarımı nasıl olurdu?” Öğrencilerin yansımalarını karşılaştırdığı ve farkındalığın davranışı değiştirmeye yardımcı olup olmadığını sorguladığı kısa bir sınıf diyalogu yürütün. Yansıtma ve Kapanış (5-10 dakika) Öğrenciler 3-2-1 çıkış kartını doldurur: Bağımlılık yapıcı uygulama özellikleri hakkında öğrendiğim 3 şey Yeniden düşünmek istediğim 2 dijital alışkanlık Bu hafta deneyeceğim 1 değişiklik Birkaç gönüllüyü fikirlerini paylaşmaya davet edin. Şu sözü yansıtarak dersi bitirin: “Bir uygulamanın dikkatinizi istemesi, onu hak ettiği anlamına gelmez.” Öğrencilere, telefonlarımızı kompulsif biçimde kontrol ettiğimizde bundan kimin kazançlı çıktığını düşündürün.
DigRight Uygulamasıyla Bağlantı	Uygulama tasarımının etkilediği gerçek yaşam kararlarını incelemek için DigRight Uygulamasının “Çevrimiçi Sohbet” modülünü kullanın. Öğrenciler duygusal ve bilişsel açıdan ikna edici senaryolarda nasıl tepki vereceklerini oynayabilir.
Kapsayıcılık/Uyarlama İpuçları	Yazılı yanıtlara sözlü alternatifler sunun. Dil veya sosyal-duygusal ihtiyaçları desteklemek için öğrencileri stratejik biçimde eşleştirin. Kişisel davranışlarını konuşurken kendini kırılgan hissedebilecek öğrenciler için katılmama seçeneği tanıyın.
Ölçme, Değerlendirme ve Yansıtma	Değerlendirme Yöntemleri Tartışmalar ve grup çalışması sırasında öğretmen gözlemiyle biçimlendirici değerlendirme. Akran paylaşımı kişilerarası geri bildirim olanağı sağlar. A8 kontrol listesi ve yansıtma sorusu kişisel değerlendirmeyi sağlar.

Değerlendirme, öğrencilerin ikna edici tasarımı tanıyabilme, bunu duygusal etkiyle ilişkilendirebilme ve kendi kullanım örüntüleri üzerine düşünebilme becerisini öne çıkarır.

Gözlem Araçları (kontrol listeleri, dereceli puanlama anahtarları)

Araçlar/Örnekler

- Uygulama özelliklerinin grup çözümlemesine katılır
- En az bir ikna edici tasarım ögesini tanımlar
- Uygulama tasarımını kendi davranışıyla ilişkilendirir
- Yansıtıcı bir içgörü ya da strateji sunar

Öz Değerlendirme Kontrol Listesi (A8 boyutunda):

Ad Soyad: _____

Tarih: _____

Sana uyanların tümünü işaretle:

- Biri mesajımı okuyup yanıtlamadığında kaygılanıyorum
- Bildirim gördüğüm anda telefonuma bakıyorum
- Yorgun olsam ya da uyumam gerekse bile mesajlaşmayı sürdürüyorum
- Hemen yanıt vermezsem dışlanmış hissediyorum
- Ders ya da çalışma sırasında bile mesajlaşma dikkatimi dağıtıyor
- Bazı uygulama özelliklerinin beni ekrana bağlamak için tasarlandığını biliyorum
- Çevrimiçi sohbet alışkanlıklarımı daha iyi yönetmek için bir adım atmak istiyorum

Öğrenciler İçin Yansıtma Soruları

- Davranışımı en çok etkileyen arayüz özelliği hangisi?
- Etkisini azaltmak için ne yapabilirim?
- Farkındalık, dijital alışkanlıklarımın kontrolünü elime almama nasıl yardımcı oluyor?

Akran/Öz Değerlendirme Formları

Gözlem Araçları bölümündeki kontrol listesine bakınız.

Öğretmen Notları

Kompulsif mesajlaşma alışkanlıklarından rahatsızlık ya da hayal kırıklığı duyduğunu belirten öğrencilere dikkat edin. İkna edici tasarımı yalın ve yansız biçimde açıklamaya hazır olun. Bu davranışların yaygın ve değiştirilebilir

olduğunu vurgulayın. Sorunun öğrenciler değil, tasarım olduğunu pekiştirin. Ders boyunca destekleyici ve düşündürücü bir üslup koruyun.